

ÅFJORD
KOMMUNE

LANDBRUKSPLAN ÅFJORD 2027-2030

Vi dyrker framtida i Åfjord

Gjennom samarbeid, mangfold og framtidstro utvikler vi et levende landbruk i hele kommunen.

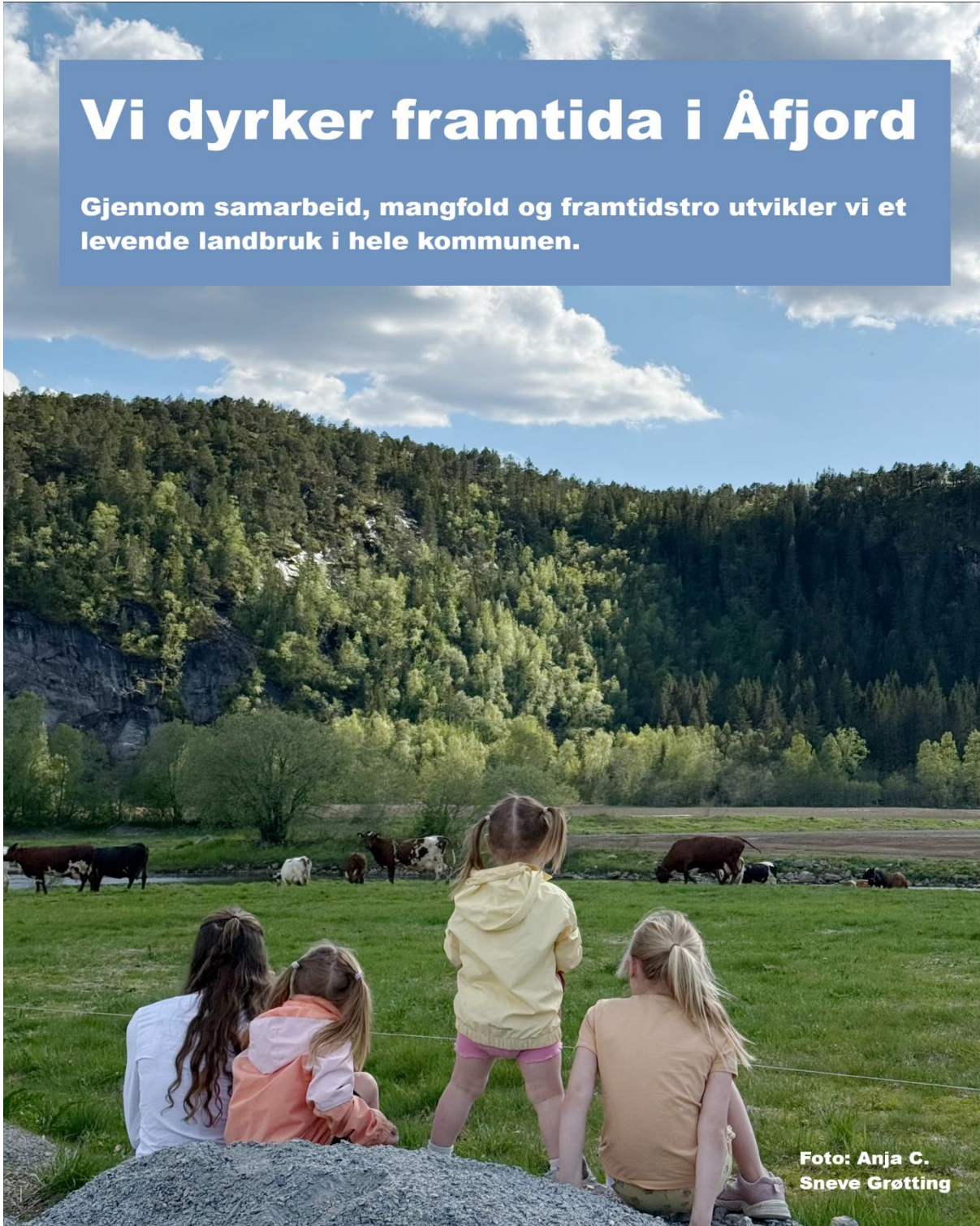

Foto: Anja C.
Sneve Grøtting

Dette er et utkast til offentlig ettersyn/høring

Innhold

1.0 Forord.....	2
2.0 Landbruket i Åfjord	3
2.1 Hvorfor er landbruket viktig for Åfjord?	3
2.2 Formål, rammer og bruk av planen	3
2.3 Landbruket i Åfjord – status og utvikling	4
2.4 Reindrift	6
3.0 Medvirkning	6
4.0 Landbruket i Åfjord – sterke ressurser og nye veivalg	7
5.0 Visjon og retning	8
5.1 Visjon	8
5.2 Ambisjon	9
5.3 Hovedmål.....	9
6.0 Strategiske satsinger og prioriteringer	10
6.1 Framtidas bønder i Åfjord	10
6.2 Mer jord i drift og levende bygder	11
6.3 Robust landbruk og styrket beredskap	13
.....	14
6.4 Tverrgående hensyn: klima, miljø, skog og bærekraftig ressursforvaltning	14
7.0 Handlingsdel og oppfølging	15
7.1 Oppfølging av planen.....	15
7.2 Prioriterte tiltak i planperioden	15
7.3 Ressurser, organisering og samarbeid	20
7.4 Rapportering og rullering	20

Om foto og bruk av kunstig intelligens

Foto i planen og vedleggene er brukt etter tillatelse fra fotograf/rettighetshaver.

I planarbeidet er kunstig intelligens benyttet som støtte til strukturering og språkvask.

Endelig innhold er kvalitetssikret av Åfjord kommune.

1.0 Forord

Åfjord har et sterkt landbruk, og vi har mange flinke og framtidsretta bønder. Selv om antall gårdsbruk har gått ned over tid, står produksjonen fortsatt sterkt. Det sier mye om kunnskapen, arbeidsviljen og evnen til omstilling i næringa.

Bilde 1: Med beina på jorda og blikket framover bygges framtidens landbruk i Åfjord.

Foto: Gunnar Singsaas

Landbruket i Åfjord består av både små og store bruk, tradisjonelle produksjoner og moderne driftsformer. Vi har produsenter og fagmiljø som hevder seg godt innen melk, kjøtt, økologisk produksjon, avlsarbeid og teknologidrevet landbruk. Flere tar i bruk ny teknologi, nye løsninger og utmarksressursene på en framtidsretta måte. Iverøra samdrift, Norddalen samdrift, Øverdal Fagerdal samdrift og flere andre produsentmiljø viser at Åfjord har bønder som hevder seg langt utover kommunegrensene. I tillegg bidrar lokale gårdbrukere i utviklings- og forskningsarbeid. Sigbjørn Gilde og Odd Arne Sørdaahl er blant dem som bidrar i Genos arbeid med føreffektivitet i NRF-avlenn. Flere Åfjordsgårder har også levert avlsdyr av høy kvalitet til Geno. Verden går framover, og det gjør landbruket i Åfjord også.

Samtidig står landbruket foran store utfordringer. Generasjonsskifte, investeringer, løsdriftskrav, tilgang på arbeidskraft, veterinærberedskap, marked og økte kostnader på innsatsfaktorer vil påvirke utviklingen i årene som kommer. Urolige tider i verden viser også hvor viktig norsk matproduksjon, beredskap og levende bygder er. Skal vi ha landbruk i hele Åfjord, må vi legge til rette for dem som vil drive, investere og satse.

Denne landbruksplanen skal være et verktøy for nettopp det. Planen peker ut retning og prioriterte tiltak for hvordan kommunen, næringa, faglagene og samarbeidspartnerne kan arbeide sammen for framtidens landbruk i Åfjord. Et godt landbrukskontor med kapasitet til både forvaltning og utviklingsarbeid er viktig for å følge opp planen og støtte opp under aktiviteten i næringa.

Målet er ikke bare å ta vare på det vi har, men å utvikle det videre. Åfjord skal være en kommune der det er mulig å være bonde, der jord, skog og utmark brukes aktivt, og der nye generasjoner ser muligheter i landbruket.

Vi dyrker framtida i Åfjord – sammen.

Jon Husdal

Leder, Landbruks- og utmarksnemnda

23.06.2026

Bilde 2: Framtida formes gjennom daglige valg, investeringer og aktiv bruk av ressursene. Foto: Inge Hårstad

2.0 Landbruket i Åfjord

2.1 Hvorfor er landbruket viktig for Åfjord?

Landbruket er en viktig del av Åfjordsamfunnet. Det bidrar til matproduksjon, bosetting, verdiskaping og beredskap, samtidig som det former kulturlandskapet og tar vare på viktige naturressurser. Aktiv drift i hele kommunen er viktig for levende bygder, robuste lokalsamfunn og framtidig verdiskaping.

Åfjord har et mangfoldig landbruk med ulike driftsformer, produksjoner og gårdsstørrelser. Melk, storfe og sau utgjør kjernen i jordbruket, mens skogbruk, beitebruk, jakt, viltressurser og annen lokal matproduksjon bidrar til bred ressursutnytting og lokal verdiskaping. Landbruket spiller også en viktig rolle i forvaltningen av kulturlandskap, biologisk mangfold, skogressurser og viltbestander.

Landbruket handler også om mennesker. Gårdsbrukene skaper aktivitet, arbeidsplasser, møteplasser og kunnskapsoverføring mellom generasjoner. Kunnskap om matproduksjon, praktiske ferdigheter og forvaltning av lokale ressurser er en viktig del av kommunens samlede beredskap og framtidige utvikling.

Åfjord ønsker et levende landbruk i hele kommunen, med plass til både små og store bruk, tradisjonelle produksjoner og nye initiativ. Et mangfoldig landbruk styrker bosetting, framtidstro og lokal identitet.

2.2 Formål, rammer og bruk av planen

Landbruksplanen er kommunens styringsdokument for landbrukspolitikken i planperioden. Planen skal gi retning for kommunens arbeid med landbruk, tydeliggjøre prioriteringer og legge grunnlag for samarbeid mellom næringslivet, kommunen, politikere og andre aktører.

Planen er utarbeidet som en oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel 2022–2034. Den konkretiserer hvordan landbruket kan bidra til kommunens mål om bærekraftig samfunnsutvikling, levende lokalsamfunn, matsikkerhet, jordvern, klimatilpasning, næringsutvikling og god forvaltning av naturressursene.

Landbruket i Åfjord påvirkes av internasjonale avtaler, nasjonal landbrukspolitikk, regionale strategier, markedet og forbrukernes etterspørsel etter norsk mat. Viktige føringer for planperioden er økt selvforsyning, styrket beredskap, fortsatt landbruk i hele landet, jordvern, klimatilpasning og bærekraftig ressursforvaltning.

Mange av utfordringene i landbruket kan ikke løses lokalt alene. Lønnsomhet, rekruttering, veterinærberedskap og investeringer i landbruket krever innsats både

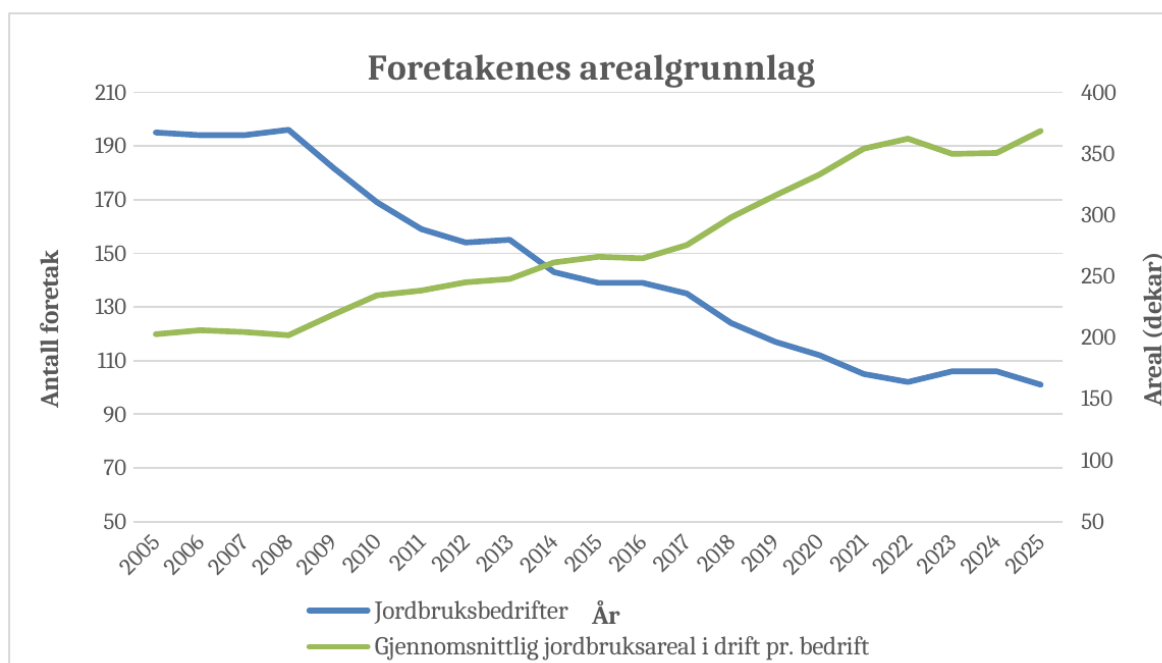
lokalt, regionalt og nasjonalt. Landbruksplanen skal derfor både være et verktøy for lokal handling og et grunnlag for å løfte saker som er viktige for Åfjord og regionen.

Tiltakene i planen skal følges opp gjennom ordinær drift, samarbeidstiltak, prosjekter og økonomiplanarbeid. Målet er at kommunen og næringa skal arbeide mot felles mål og prioriterte satsinger.

2.3 Landbruket i Åfjord – status og utvikling

Åfjord er en tydelig landbrukskommune med store jord-, skog- og utmarksressurser. Jordbruksarealet i drift er i hovedsak grasbasert, og grovfôrbasert husdyrhold er bærebjelken i produksjonen. Samtidig bidrar skogbruk, viltressurser, beitebruk og annen lokal matproduksjon til verdiskaping, ressursutnyttning og levende kulturlandskap.

Utviklingen går i retning av færre foretak og større driftsenheter. Mye av produksjonsgrunnlaget holdes fortsatt i drift, men av færre hender. De gjenværende brukene driver større arealer og har større produksjon per foretak enn tidligere. Utviklingen gir effektivisering og økt profesjonalitet, men gjør også næringa mer sårbar ved generasjonsskifter, investeringsbehov, bortfall av enkeltbruk og manglende tilgang på arbeidskraft, avløsere og veterinærtjenester.

Figur 1. Færre foretak og større driftsenheter i Åfjord 2005 - 2025. Kilde: SSB.

Melkeproduksjonen har særlig stor betydning for landbruket i Åfjord. Overgangen fra båsfjøs til løsdrift fram mot 2034 blir en av de viktigste omstillingene i planperioden. For mange bruk vil dette kreve store investeringer, langsiktige valg og framtidstro. Samtidig er det viktig å legge til rette for ulike driftsformer og gårdsstørrelser, slik at landbruket fortsatt kan være aktivt i hele kommunen.

Landbrukseiendommene er viktige for bosetting og bygdeliv. En høy andel av innbyggerne i Åfjord bor fortsatt på landbrukseiendom, men utviklingen viser færre bosatte på slike eiendommer over tid. Aktiv drift, bosetting og eierskap til ressursene henger derfor tett sammen med målet om levende bygder.

Skogen og utmarksressursene er en viktig del av ressursgrunnlaget. Produktiv skog, beiteområder, jakt, viltressurser og høstbare ressurser gir grunnlag for verdiskaping, beredskap og bærekraftig ressursforvaltning. Arbeidet med beitebruksplanen for Fosen og FosenHjort-prosjektet vil bidra med mer kunnskap om bruk av utmarksressursene, samspill mellom innmark, skog og vilt, og framtidig areal- og viltforvaltning.

Samlet viser utviklingstrekkene at Åfjord har et sterkt landbruksgrunnlag, men at framtidig aktivitet ikke kommer av seg selv. Landbruksplanen prioriterer derfor tiltak som styrker rekruttering, kompetanse, investeringslyst, aktiv ressursforvaltning, beredskap og samarbeid mellom kommunen, næringa og regionale aktører.

Marked og verdiskaping

Landbruket i Åfjord er avhengig av mer enn tilgang på jord, kompetanse og arbeidskraft. Lønnsomheten i næringa er også avhengig av at norske forbrukere etterspør norsk mat, og at verdikjedene fungerer godt fra produsent til forbruker.

Store deler av landbruksproduksjonen i Åfjord leveres gjennom samvirkebaserte verdikjeder som bidrar til innsamling, foredling og distribusjon av råvarer. Samtidig er det viktig å videreutvikle lokal foredling, lokale markeder og kunnskap om betydningen av å velge norskproduserte matvarer.

Løsdriftskravet

– dette betyr det for Åfjord

Mange melkeprodusenter må investere i nytt fjøs innen 2034.

Hvordan kommunen lykkes med løsdriftsomleggingen vil få stor betydning for framtidig matproduksjon, bosetting og verdiskaping.

Hovedprioriteringer i planperioden

I planperioden skal Åfjord kommune, i samarbeid med næringa og relevante aktører, særlig prioritere:

- rekruttering, generasjonsskifte og framtidstro
- aktiv bruk av jord-, skog- og utmarksressursene
- veterinærberedskap og landbrukets rolle i kommunal beredskap
- løsdriftsomlegging, investeringer og grovfôrbasert husdyrhold
- samarbeid mellom skole, landbruk og næringsliv

4.0 Landbruket i Åfjord – sterke ressurser og nye veivalg

"Om hundre år skal det fortsatt være noen som banner over været og gleder seg over slåtten i Åfjord."

Bilde 3: Grassressursene er grunnlaget for mye av matproduksjonen i Åfjord - og for levende bygder. Foto: Mari Krogfjord

Åfjord har et landbruk med sterke tradisjoner, høy kompetanse og store jord-, skog- og utmarksressurser. Gjennom generasjoner har ressursene gitt grunnlag for matproduksjon, verdiskaping, bosetting og levende bygder i hele kommunen.

Landbruket i Åfjord kjennetegnes av mangfold. Kommunen har ulike produksjoner, driftsformer og gårdsbruk i ulike størrelser. Dette gir aktivitet i hele kommunen og gjør næringa mer robust. Samtidig er menneskene som forvalter ressursene like viktige som ressursene i seg selv. Praktisk erfaring, fagkunnskap og vilje til samarbeid gir et godt grunnlag for videre utvikling.

Samtidig står landbruket foran viktige veivalg. Rekruttering, generasjonsskifte, lønnsomhet, investeringsbehov, tilgang på arbeidskraft, veterinærberedskap, klimaendringer og krav til ressursforvaltning vil påvirke utviklingen i årene som kommer. Mange av utfordringene er kjent, og mange av løsningene er også kjent. Det som trengs er prioritering, samarbeid og gjennomføring.

Mulighetene ligger i å samle innsatsen om det som har størst betydning for framtida: framtidas bønder, mer jord i drift, levende bygder og et robust landbruk med styrket beredskap. Landbruksplanen skal bidra til at kommunen, næringa, faglagene, politikerne og andre samarbeidspartnere drar i samme retning.

Bilde 4: Framtidsretta landbruk handler også om teknologi som gjør drifta mer presis, effektiv og ressursbevisst. Foto: Einar Johannes Butli

Landbruksplanen skal være et verktøy for å samle innsatsen om de tiltakene som vurderes som viktigst for framtida. Målet er ikke bare å bevare dagens landbruk, men å legge til rette for et levende, robust og framtidretta landbruk i hele Åfjord.

5.0 Visjon og retning

5.1 Visjon

Vi dyrker framtida i Åfjord

Gjennom samarbeid, mangfold og framtidstro utvikler vi et levende landbruk i hele kommunen.

Visjonen uttrykker ønsket om et landbruk som bygger på samarbeid, lokal kunnskap og framtidstro. Landbruket skal fortsatt være en viktig del av Åfjords identitet og bidra til matproduksjon, bosetting og levende lokalsamfunn i hele kommunen.

6.0 Strategiske satsinger og prioriteringer

Landbruksplanen inneholder mange viktige mål og tiltak. Samtidig er det ikke mulig å prioritere alt samtidig. Gjennom planprosessen har det derfor vært viktig å identifisere hvilke områder som har størst betydning for utviklingen av landbruket i Åfjord i årene framover.

Innspill fra grendamøter, ressursgruppe, administrasjon og LU-nemnda viser et tydelig ønske om å prioritere tiltak som bidrar til framtidstro, aktivitet og robusthet i næringa. Rekruttering, fagmiljø, aktiv ressursbruk, beredskap og levende bygder er løftet fram som avgjørende for å sikre et levende landbruk i hele kommunen.

På bakgrunn av dette er det valgt tre strategiske satsinger for planperioden:

1. Framtidas bønder i Åfjord
2. Mer jord i drift og levende bygder
3. Robust landbruk og styrket beredskap

De tre strategiske satsingene følger opp hovedmålene i planen og skal bidra til å samle innsatsen om det som vurderes å ha størst betydning for framtidig matproduksjon, bosetting og verdiskaping i Åfjord. Klima, miljø, skog, utmark, teknologi og bærekraftig ressursforvaltning er tverrgående hensyn som skal ivaretas i alle satsingene.

Målet er ikke å gjennomføre flest mulig tiltak, men å prioritere tiltak som gir størst effekt og bidrar til at flere ønsker å satse på landbruk i Åfjord også i framtida.

6.1 Framtidas bønder i Åfjord

Menneskene er landbrukets viktigste ressurs. Gjennom planprosessen har det kommet fram en tydelig bekymring for rekruttering, generasjonsskifte og framtidig aktivitet i næringa. Samtidig har det kommet fram et sterkt ønske om å skape framtidstro og bidra til at flere ønsker å satse på landbruk i Åfjord.

For å opprettholde matproduksjon, bosetting og verdiskaping i hele kommunen er det avgjørende at flere ønsker å etablere seg, overta gårdsbruk og investere i framtida. Dette krever ikke bare økonomiske virkemidler, men også sterke fagmiljø, møteplasser, kunnskap og stolthet over landbrukets betydning.

Rekruttering
– dette betyr det for Åfjord:
Mange gårdsbruk står foran generasjonsskifte. Nye bønder, avløsere og fagpersoner er avgjørende for aktiv drift, matproduksjon og levende bygder i hele kommunen.

Bilde 5: Rekruttering starter tidlig: barn og unge som får møte landbruket i praksis, får også øye på mulighetene i næringa.
Foto: Ruth Atlø Hårstad

Satsingen skal bidra til at barn og unge får kunnskap om landbruk, matproduksjon og mulighetene som finnes i næringa. Den skal også styrke fagmiljø og møteplasser for nye og etablerte gårdbrukere, og legge til rette for generasjonsskifte, investeringer og framtidsretta drift.

Prioriterte hovedtiltak i planperioden er:

Samarbeid mellom skole, landbruk og næringsliv

Barn og unge skal få møte landbruket gjennom praktiske læringsarenaer, gårdsbesøk og samarbeid mellom skole, barnehage, faglag, kommune og næring. Målet er å bygge kunnskap, stolthet og interesse for landbruket tidlig.

Fagnettverk og møteplasser

Sterke fagmiljø og møteplasser er avgjørende for kompetanse, samarbeid og framtidstro. Åfjord skal bidra til å videreutvikle eksisterende møteplasser og legge til rette for arenaer der gårdbrukere kan lære av hverandre på tvers av produksjoner og generasjoner.

Generasjonsskifte, investering og framtidstro

Kommunen skal bidra til kunnskapsdeling, møteplasser og samarbeid som gjør det enklere å gjennomføre generasjonsskifte og framtidige investeringer. Gode eksempler, rådgiving og samarbeid med finans- og virkemiddelapparatet skal bidra til å styrke framtidstroen i næringa.

Teknologi, innovasjon og framtidsmuligheter

Landbruket er en moderne næring i stadig utvikling. Planen skal bidra til å synliggjøre ny teknologi, innovative løsninger og nye muligheter innen landbruket.

6.2 Mer jord i drift og levende bygder

Landbrukseiendommene i Åfjord har betydning både for matproduksjon, bosetting, kulturlandskap og levende grender. Når jord går ut av drift eller gårdsbruk blir stående tomme, svekkes både produksjonsgrunnlaget og utviklingsmulighetene i bygdene. Satsingen skal bidra til at flere jord- og arealressurser er i aktiv bruk, og at landbrukseiendommer fortsatt bidrar til aktivitet, bosetting og verdiskaping i hele kommunen.

Innspill fra medvirkningsprosessen viser at fast bosetting på landbrukseiendommer er viktig for lokalsamfunnene. Samtidig er aktiv bruk av jord-, skog- og utmarksressurser avgjørende for framtidens landbruk. Aktive gårdsbruk, fast bosetting og levende grender er viktige kvaliteter ved Åfjord. Kommunen skal derfor, innenfor lovens rammer, bruke handlingsrommet i jord- og konsesjonslovgivningen til å fremme helårs bosetting, jord i drift, tjenlige eiendoms- og bruksstrukturer og samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling. Boplikt, priskontroll, delingssaker og konsesjonssaker skal vurderes helhetlig og konkret i den enkelte sak.

Bilde 6: Mindre produksjoner og lokale initiativ bidrar til mangfold, matglede og aktivitet på landbrukseiendommer. Foto: Toril Sofie Koteng

Priskontroll skal praktiseres der lovverket krever eller gir grunnlag for det, for å bidra til en samfunnsmessig forsvarlig prisutvikling og legge til rette for at landbrukseiendommer kan omsettes på et nivå som gir grunnlag for aktiv drift og langsiktig økonomi.

Ved deling av landbrukseiendom skal kommunen vurdere om jord, skog, beite og andre landbruksressurser bør ses samlet, slik at delingen gir en driftsmessig god løsning og styrker aktiv drift over tid.

Driveplikten er et viktig virkemiddel for å sikre at jordbruksareal holdes i aktiv drift. Eier kan oppfylle driveplikten ved å drive jorda selv eller ved å leie bort arealet på vilkår etter jordloven. Ved bortleie skal avtalen være skriftlig, gjelde i minst 10 år om gangen og gi en driftsmessig god løsning. Kommunen skal ha kopi av jordleieavtalen og vurderer om avtalen oppfylder kravene til bortleie. For Åfjord, der mye jordbruksareal drives gjennom jordleie, er god informasjon og oppfølging av driveplikten viktig for å hindre at arealer går ut av drift.

For at kommunen skal kunne bruke handlingsrommet i jord- og konsesjonslovgivningen på en god måte, må saksbehandlingen være faglig grundig, forutsigbar og etterprøvbar. En mer aktiv oppfølging av boplikt, driveplikt, priskontroll, delingssaker og konsesjonssaker vil kreve tydelige politiske prioriteringer, god veiledning til eiere og kjøpere, og tilstrekkelig administrativ kapasitet. Dette er viktig både for rettssikkerhet, likebehandling og for at lokale landbrukspolitiske mål skal kunne følges opp i praksis.

Prioriterte hovedtiltak i planperioden er:

Aktiv ressursforvaltning og jord i drift

Kommunen skal arbeide systematisk for at jordbruksarealer holdes i drift. Dette omfatter oppfølging av bo- og driveplikt, kartlegging av jordbruksarealer ute av drift og utvikling av systemer som gir bedre oversikt over tilgjengelige jord- og arealressurser.

Politisk forankrede retningslinjer

Det skal arbeides med politisk forankrede retningslinjer for behandling etter jordlova og konsesjonslova. Målet er å skape forutsigbarhet og sikre at lowerket brukes som et aktivt virkemiddel for ressursforvaltning, matproduksjon og bosetting.

Levende bygder og bosetting

Kommunen skal bidra til at gårdsbruk og landbrukseiendommer fortsatt er en ressurs for lokalsamfunnene. Muligheter knyttet til småbruk, ledige gårdsbruk, lokal matproduksjon og aktivitet på mindre arealer skal synliggjøres.

Produksjonsgrunnlag og ressursutnyttelse

God jordstruktur, drenering, arrondering og langsiktig ressursforvaltning er viktig for framtidig matproduksjon. Planen skal bidra til økt oppmerksomhet om tiltak som styrker produksjonsgrunnlaget og legger til rette for aktiv drift.

6.3 Robust landbruk og styrket beredskap

*Bilde 7: Lokal matproduksjon gir både matmangfold, beredskap og verdiskaping
Foto: Inge Hårstad*

Landbruket er en viktig del av samfunnsberedskapen i Åfjord. Aktiv matproduksjon, lokale ressurser, kompetente fagmiljø og god samhandling mellom kommune og næring bidrar til at samfunnet står bedre rustet til å håndtere kriser og uønskede hendelser.

Gjennom planprosessen har det kommet fram et tydelig ønske om å styrke både gårdenes egen beredskap og samarbeidet mellom landbruket og kommunens beredskapsarbeid. Erfaringer fra de senere årene har vist hvor viktig det er å ha lokal produksjon, lokal kompetanse og robuste forsyningssystemer.

Åfjord har betydelige jord-, skog- og utmarksressurser. I tillegg til ordinær matproduksjon representerer utmarka viktige ressurser gjennom beite, jakt, fiske, vilt og andre høstbare ressurser. Dette gir grunnlag for både lokal verdiskaping og styrket beredskap.

Satsingen skal bidra til at landbruket blir en tydeligere del av kommunens samlede beredskapsarbeid, og at viktige fagmiljø og tjenester opprettholdes i regionen.

Prioriterte hovedtiltak i planperioden er:

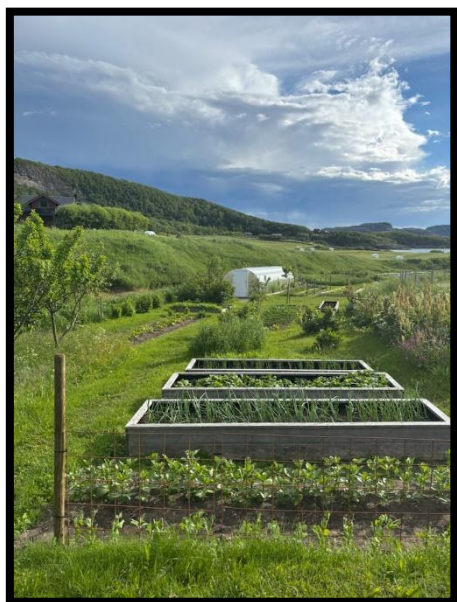
Beredskapssamarbeid og ressursoversikt

Landbruket skal være en integrert del av kommunens beredskapsarbeid. Det skal arbeides videre med gårdsberedskap, ressursoversikter og samarbeidsarenaer mellom kommune, næring og andre beredskapsaktører.

Veterinærberedskap og fagmiljø på Fosen

Veterinærberedskap er avgjørende for dyrevelferd, matproduksjon og landbrukets samlede beredskap. Åfjord kommune skal arbeide for å opprettholde og videreutvikle fagmiljøet til veterinærberedskapen i regionen, i samarbeid med andre kommuner, næringa og relevante myndigheter.

Veterinærberedskap – dette betyr det for Åfjord
God tilgang på veterinær er avgjørende for dyrevelferd, matproduksjon og beredskap. Rekruttering og fagmiljø på Fosen må følges opp i planperioden.

Bilde 8: Småskala dyrking og lokale ressurser kan styrke matsikkerhet, læring og aktivitet i grendene. Foto: Torild Langklopp

Lokal matsikkerhet og selvforsyning

Planen skal bidra til å synliggjøre landbrukets betydning for lokal og regional matsikkerhet. Aktiv drift, robuste produksjonsmiljø og velfungerende verdikjeder er viktige forutsetninger for framtidig matproduksjon.

Utmark, beitebruk og høstbare ressurser

Beitebruk, jakt, viltressurser og annen bruk av utmarka skal ses i sammenheng med matsikkerhet, beredskap, kulturlandskap og bærekraftig ressursforvaltning. Arbeidet med beitebruksplanen for Fosen vil være et viktig supplement til landbruksplanen.

6.4 Tverrgående hensyn: klima, miljø, skog og bærekraftig ressursforvaltning

Klima, miljø og bærekraftig ressursforvaltning skal ligge til grunn for oppfølgingen av alle satsingene i planen. Friske jordressurser, rent vann, produktiv skog, gode beiteområder og velfungerende økosystemer er en forutsetning for framtidig matproduksjon.

Landbruket i Åfjord skal møte klima- og miljøutfordringer på en måte som kombinerer produksjon, lønnsomhet og bærekraft. Praktiske tiltak, rådgiving, kunnskapsdeling og gode eksempler skal bidra til at klima- og miljøarbeidet oppleves relevant og nyttig for gårdbrukerne.

Skogressursene er en viktig del av landbrukets ressursgrunnlag. Aktiv skogforvaltning, planting, ungskogpleie, skogbruksplanlegging og miljøsertifisering skal bidra til langsiktig verdiskaping og bærekraftig ressursforvaltning. Kunnskap om samspillet mellom skog, beitebruk og hjortevilt blir viktig i planperioden.

Tiltak innen klima, miljø, skog og ressursforvaltning følges opp gjennom de strategiske satsingene, gjennom kommunale virkemidler og i samarbeid med næringa, fagmiljø og regionale aktører.

Bilde 9: Skogbruket er en helårsnæring der kompetanse, planlegging og praktisk arbeid gir grunnlag for aktiv bruk av skogressursene. Foto: Simon Larsen

7.0 Handlingsdel og oppfølging

7.1 Oppfølging av planen

Landbruksplanen skal være et aktivt styringsverktøy for kommunen, næringa og samarbeidspartnerne i planperioden. Gjennomføringen av planen forutsetter samarbeid mellom kommune, gårdbrukere, faglag, landbrukssamvirke, rådgivingsmiljø og andre relevante aktører.

Tiltakene er prioritert ut fra innspill fra grendamøter, ressursgruppe, administrasjon og LU-nemnda. Målet er ikke å gjennomføre flest mulig tiltak, men å prioritere tiltak som gir størst effekt og bidrar til å nå målene i landbruksplanen.

Tiltakene er delt inn i:

Prioritet A – tiltak som skal prioriteres og følges opp aktivt i planperioden.

Prioritet B – tiltak som skal støttes, videreutvikles eller følges opp dersom kapasitet, samarbeid eller finansiering gjør det mulig.

7.2 Prioriterte tiltak i planperioden

Tabellene viser prioriterte tiltak knyttet til de tre strategiske satsingene i planen.

Aktivitetene er ikke uttømmende, men viser eksempler på hvordan tiltakene kan følges opp i planperioden. Målet er ikke å gjennomføre flest mulig tiltak samtidig, men å prioritere tiltak som gir størst effekt for landbruket i Åfjord.

Tiltakene kan følges opp på ulike måter. Noen tiltak vil egne seg best som samarbeidsprosjekt på Fosen, for eksempel felles system for oppfølging av driveplikt, arbeid med veterinærberedskap, kompetansetiltak eller andre oppgaver der kommunene har felles utfordringer og kan ha nytte av felles løsninger. Andre tiltak bør

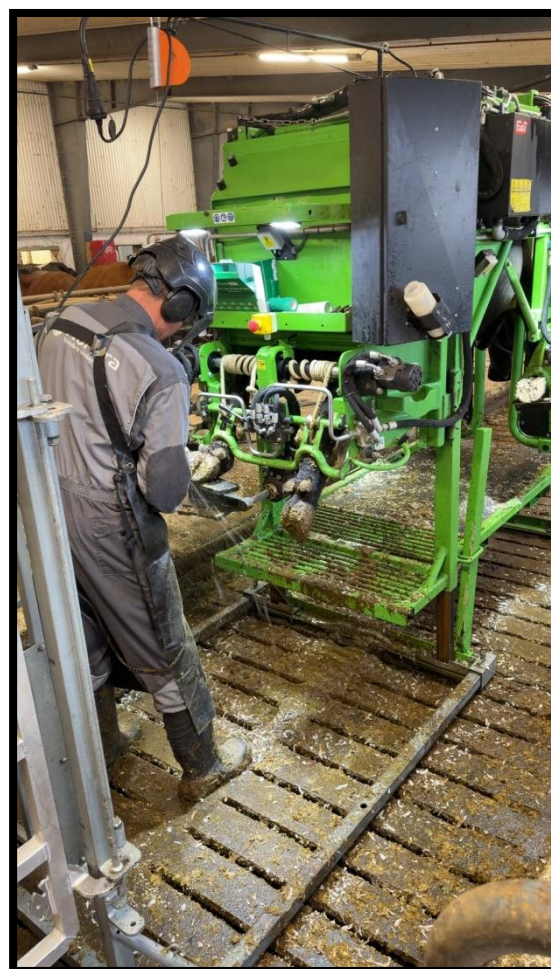
utvikles innenfor kommunegrensene, i samarbeid mellom kommunen, næringa og andre lokale aktører. Eksempler på dette kan være samarbeid mellom skole, landbruk og landbrukskontor, og tiltak rettet mot gårdbrukere som står foran større veivalg, for eksempel ved overgang fra båsfjøs til løsdrift.

Flere tiltak kan også følges opp gjennom kommunale virkemidler og tilskuddsordninger. Eksempler på dette kan være grøftetilskudd, plantetilskudd eller andre ordninger som stimulerer til jord i drift, god agronomi, skogkultur og langsiktig ressursforvaltning. Slike ordninger må vurderes nærmere gjennom budsjett- og økonomiplanarbeid, og gjennom egne politiske saker der det er behov for det.

Gjennomføring av flere av tiltakene kan kreve prosjektarbeid, ekstern finansiering eller samarbeid mellom flere aktører i en oppstartsperiode før de eventuelt kan inngå som ordinær aktivitet. Prioritering, framdrift og ressursbruk må derfor vurderes årlig i forbindelse med rapportering, budsjettarbeid og dialog med næringa.

*Bilde10: Fra plan til praksis: Aktiv bruk av jord-, beite- og utmarksressurser krever folk, lokalkunnskap og samarbeid.
Foto: Ane Sofie Dolmseth*

*Bilde11: Dyrevelferd, produksjon og framtidsetta drift er avhengig av tilgang på praktisk kompetanse og gode fag- og servicetjenester.
Foto: Kristoffer Humstad*

Strategisk satsing 1: Framtidas bønder i Åfjord

Hovedtiltak	Aktuelle aktiviteter	Ansvar	Samarbeidspartnere	Tid/prioritet
Samarbeid skole –landbruk	<ul style="list-style-type: none"> - Gårdsbesøk skoleklasser - Oversikt over gårder som tar imot skoler og barnehager - Samarbeid skole-landbruk - Avløserkurs ved behov - Synliggjøring av utdannings- og karrieremuligheter i landbruket - Andre rekrutteringstiltak 	<p>Faglag, landbrukssamvirke</p> <p>Åfjord kommune Landbrukstjenester Åfjord kommune, faglagene</p> <p>Åfjord kommune, faglag</p>	Oppvekst, Fosen Progresjon, rådgivere, faglag, landbrukssamvirke	Løpende /A
Fagnettverk og møteplasser	<ul style="list-style-type: none"> - Ressursgruppe landbruk to ganger per år - Fagmøter - Markdager - Gårdsbesøk - Erfaringsutveksling - Møteplasser på tvers av produksjoner og generasjoner - Møteplasser for kvinnelige gårdbrukere - Møteplasser for mannlige gårdbrukere 	Åfjord kommune Faglag, landbrukssamvirke, rådgivere	Rådgiver og støtteapparat	Løpende /A
Generasjonsskifte og investeringslyst	<ul style="list-style-type: none"> - Temakvelder om generasjonsskifte og investeringer - Egne kvelder for kommende og nye bønder - Samarbeid med banker, Innovasjon Norge og rådgivingsmiljø - Fjøsbesøk hos bønder som har investert eller gjennomført mindre ombygginger - Synliggjøring av gode eksempler gjennom media, fagmøter og møteplasser 	Åfjord kommune, landbrukets faglag, landbrukssamvirke	Innovasjon Norge, banker, rådgivere, TINE, NLR m.fl.	Oppstart 2027/A

Strategisk satsing 2: Mer jord i drift og levende bygder

Hovedtiltak	Aktuelle aktiviteter	Ansvar	Samarbeidspartnere	Tid/prioritet
Oppfølging av bo- og driveplikt	<ul style="list-style-type: none"> - Informasjon om bo- og driveplikt ved eierskifte. - Veiledning om driveplikt og krav til skriftlige jordleieavtaler. - Oppfølging av at jordbruksareal drives, enten av eier selv eller gjennom leieavtale som oppfyller kravene i jordloven. - Systematisk oppfølging av boplikten. - Oversikt over landbrukseiendommer og jordressurser. - Utarbeidelse av rutiner, maler og vurderingskriterier som sikrer grundig og forutsigbar saksbehandling - Fagdag om jord- og konsesjonslov etter kommunevalget. - Utarbeidelse av politiske retningslinjer for jord- og konsesjonslovgivningen etter kommunestyrevalget 2027 	Åfjord kommune	Statsforvalteren, politikere i Åfjord, grunneiere	Oppstart 2027 /A
Småbruk og ny aktivitet i bygdene	<ul style="list-style-type: none"> - Synliggjøring av ledige småbruk og landbrukseiendommer - Formidling av gode eksempler på nye brukere og driftsformer - Informasjon om muligheter for næringsutvikling og tilleggsnæringer - Vurdering av prosjekt for økt bosetting og aktivitet på landbrukseiendommer 	Åfjord kommune	Fosen Progresjon, grunneiere, næringsliv	Oppstart 2029 /B
Mer jord i drift	<ul style="list-style-type: none"> - Kartlegging av jordbruksarealer som ikke er i drift - Synliggjøring av arealer som kan leies eller brukes av andre - Tilrettelegging for samarbeid om jordleie - Informasjon om driveplikt og muligheter for aktiv bruk av jordressursene 	Åfjord kommune	Grunneiere, faglag	Oppstart 2028 /B

Strategisk satsing 3: Robust landbruk og styrket beredskap

Hovedtiltak	Aktuelle aktiviteter	Ansvar	Samarbeids- partnere	Tid/ prioritet
Veterinærberedskap	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeid for å styrke veterinærfaglige miljø og rekruttering på Fosen - Dialog med veterinærer og vaktordning - Påvirkningsarbeid mot Statsforvalteren, Trøndelag fylkeskommune og statlige myndigheter 	Åfjord kommune Politikere	Veterinærer, faglag, SFTR, TFK, regionrådet	Løpende /A
Beredskaps-samarbeid og ressursoversikt	<ul style="list-style-type: none"> - Utarbeide mal for gårdsberedskapsplan, oppdatere kommunens oversikt over ressurser i landbruket - Samarbeid mellom kommune, næring og beredskapsaktører - Synliggjøre landbrukets rolle i kommunal beredskap, - Vurdere bruk av jord-, skog- og utmarksressurser i krisesituasjoner - Fagdag om brannforebygging og beredskap i landbruket. Tema: gårdsberedskap, brannsikkerhet i driftsbygninger og håndtering av dyr. 	Åfjord kommune Faglag og FBRT	Faglag, beredskaps-aktører, Statsforvalteren, Landbruks-samvirke	Oppstart 2027 /A
Klima- og miljøtilpasning, og framtidsetta drift	<ul style="list-style-type: none"> - Informasjon om klimatilpasning, økologisk landbruk og jordhelse, rådgivning om drenering og klimatiltak. - Kommunalt tilskudd til drenering - Synliggjøring av ny teknologi og innovative driftsformer, - erfaringsutveksling mellom produsenter, støtte opp om pilotprosjekter og foregangsbruk - Styrke det forebyggende arbeidet med kantsoner langs vassdrag gjennom informasjon, veiledning og enkle rutiner for oppfølging. 	Rådgivere Åfjord kommune Vann-området	NLR, TINE, faglag og rådgivere	Løpende /B
Skog som ressurs og næring	<ul style="list-style-type: none"> - Informasjon om og oppfølging av tilbud om skogbruksplaner - Økt planting og ungsogpleie - Skogdager og fagmøter, samarbeid mellom skogeiere, synliggjøring av skogens betydning for klima, verdiskaping og beredskap - Kommunalt tilskudd til planting - Kommunalt tilskudd til skogbruksplaner 	Åfjord kommune	Skogpådriver, skogeierlag, Statsforvalteren, skogeiere	Løpende /B

7.3 Ressurser, organisering og samarbeid

Gjennomføring av landbruksplanen forutsetter kapasitet til utviklingsarbeid, koordinering og oppfølging. I første del av planperioden prioriteres oppstart av veterinærberedskap, beredskapsressursoversikt, generasjonsskifte/investering og oppfølging av bo- og driveplikt. Flere av de prioriterte tiltakene krever samarbeid på tvers av sektorer, fagmiljø og organisasjoner, og vil innebære arbeid utover ordinær saksbehandling og forvaltningsoppgaver. Tiltak som krever nye økonomiske midler eller økt kapasitet må behandles i ordinær budsjett- og økonomiplanprosess.

Landbrukskontoret skal fortsatt ivareta sine lovpålagte forvaltningsoppgaver. Nye utviklingsoppgaver må derfor vurderes i sammenheng med tilgjengelige ressurser, prosjektmidler, regionale initiativ og kommunens samlede prioriteringer.

Mer aktiv bruk av kommunens handlingsrom i jord- og konsesjonssaker forutsetter kapasitet, faglig kvalitet og etterprøvable saksbehandling. Endret praksis må følges opp med rutiner, politisk forankrede retningslinjer og vurdering av ressursbehov i budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Kommunen skal i planperioden bidra til å løfte prioriterte landbrukssaker regionalt og nasjonalt gjennom samarbeid med næringa, regionrådet, Statsforvalteren, Trøndelag fylkeskommune og andre relevante aktører.

I planperioden prioriteres særlig:

- veterinærberedskap
- løsdriftsomlegging og investeringsvirkemidler
- rekruttering og framtidstro i næringa
- lønnsomhet i grovfôrbasert husdyrhold

7.4 Rapportering og rullering

Landbruksplanen skal følges opp gjennom kommunens ordinære plan- og styringssystem. Rådmannen har ansvar for å legge fram en årlig status for gjennomføringen av tiltakene i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Oppfølgingen av planen forutsetter samarbeid mellom kommunen, landbrukets faglag, næringsaktører og andre relevante samarbeidspartnere. Aktører som er gitt ansvar for tiltak i handlingsdelen forventes å bidra til gjennomføringen innenfor sine ansvarsområder. Status for gjennomføring av tiltakene legges årlig fram for LU-nemnda og i forbindelse med den årlige oppfølgingen før budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Landbruksplanen rulleres ved behov og minimum én gang per kommunestyreperiode. Tiltaksdelen rulleres årlig i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet. Ved rullering kan tiltak justeres, prioriteres på nytt eller suppleres med nye aktiviteter dersom rammevilkår, behov eller muligheter endrer seg.